

4.12 Tveganje revščine

Kazalniki dohodkovne neenakosti za leto 2011 kažejo nadaljnje povečanje deleža slovenskega prebivalstva, ki je izpostavljen tveganju revščine.

Pod pragom tveganja revščine je v Sloveniji v letu 2011 živelo okoli 273.000 ljudi (okoli 19.000 več kot leto prej). Stopnja tveganja revščine (po socialnih transferjih) se je tako v letu dni povečala za 0,9 o. t. na 13,6 % v letu 2011¹. Prag tveganja revščine se je nekoliko povečal (za enočlansko gospodinjstvo je znašal 600 EUR oziroma 13 EUR več kot leto prej, za štiričlansko² pa 1.260 EUR mesečno oziroma 28 EUR več kot leto prej), globina revščine pa se je zmanjšala za 0,3 o. t.³. Izračuni temeljijo na dohodkih iz leta 2010, ko je ob rahlem okrevanju gospodarstva in precejšnjem dvigu minimalne plače prišlo do razmeroma visoke rasti plač, kar je vplivalo na povečanje praga, hkrati pa so se zaradi precejšnjega padca zaposlenosti in nadaljnega povečanja števila prejemnikov socialnih transferjev delu prebivalstva dohodki znižali.

Učinek socialnih transferjev na znižanje tveganja revščine se je v letu 2011 zmanjšal, vendar ostaja večji kot v povprečju EU. Socialni transferji so tveganje znižali za 10,6 o. t. (11,5 o. t. v letu 2010). Še vedno pa so socialni transferji v Sloveniji leta 2011 stopnjo tveganja revščine po transferjih zmanjševali učinkoviteje (za 10,6 o. t. oziroma s 24,2 % na 13,6 %), kot v je bilo to v povprečju držav EU (za 9,2 o. t. oziroma s 26,1 % na 16,9 %). Od leta 2005 se je stopnja tveganja revščine pred transferji postopno zniževala, leta 2010 pa se je prvič po daljšem obdobju zvišala na 24,2 % in na tej ravni ostala tudi v letu 2011. Med sistemskimi razlogi bi bilo mogoče manjši učinek na njeno znižanje pripisati zgolj polovični valorizaciji socialnih transferjev v letu 2010⁴, kar je dodatno prispevalo k temu, da je bila njihova rast bistveno nižja od rasti plač.

Slovenija je kljub povečanemu tveganju še vedno med evropskimi državami z nizko stopnjo tveganja revščine. V letu 2011 je bila med državami EU stopnja v Sloveniji šesta najnižja, se pa povečuje hitreje kot v

povprečju EU. Od leta 2009 do leta 2011 se je tveganje v Sloveniji zvišalo za 2,3 o. t., v povprečju EU pa za 0,6 o. t. Slovenija je tako med sedmimi državami, ki se jim je stopnja tveganja revščine v treh letih najbolj povečala. Še vedno pa je po stopnji tveganja revščine podobna nekaterim razvitejšim skandinavskim državam ter Češki, Slovaški, Avstriji in Luksemburgu. Vendar je prag tveganja revščine, izražen v standardu kupne moči (SKM), v državah s podobno stopnjo tveganja revščine precej različen, kar vpliva nato, da se Slovenija od navedenih držav precej razlikuje po stopnji materialne prikrajšanosti (glej kazalnik 4.13). Po vrednosti praga revščine v SKM je namreč Slovenija blizu sredine držav EU (na 12. mestu).

Večanje tveganja revščine je v zadnjih dveh letih značilno za skoraj vse socioekonomske skupine.

Skupine, najbolj ogrožene zaradi revščine, so v Sloveniji podobne kot v EU, vendar so nekateri trendi drugačni. Tako so se stopnje tveganja revščine za otroke in različna gospodinjstva, v katerih živijo otroci, v Sloveniji precej povečale, medtem ko so se v povprečju EU za družine z več otroki zmanjšale. Za družino dveh odraslih s tremi ali več otroki se je stopnja leta 2011 v Sloveniji najbolj povečala (za 4,6 o. t.) med vsemi obravnavanimi socioekonomskimi skupinami. Stopnja tveganja revščine med mlajšimi od 18 let je še vedno precej pod povprečjem EU, vendar skrb vzbuja hitrost slabšanja, saj je Slovenija med štirimi državami, v katerih se je stopnja tveganja revščine med mlajšimi od 18 let v zadnjih letih najbolj povečala. Pri starejših so stopnje tveganja revščine v Sloveniji višje kot v povprečju EU, poleg tega pa se povečujejo, medtem ko se v povprečju EU znižujejo oz. ostajajo enake.

¹ Podrobnejši podatki za Slovenijo v EO, julij–avgust 2012, str. 28–32.

² Prag je izračunan za družino dveh odraslih in dveh otrok, mlajših od 14 let.

³ Relativna vrzel tveganja revščine pomeni, koliko so osebe, ki se po svojih razpoložljivih dohodkih uvrstijo pod prag tveganja revščine, oddaljene od tega praga. V letu 2011 je povprečni dohodek ljudi pod pragom tveganja revščine znašal 480,6 EUR in je bil za 19,9 % nižji od praga.

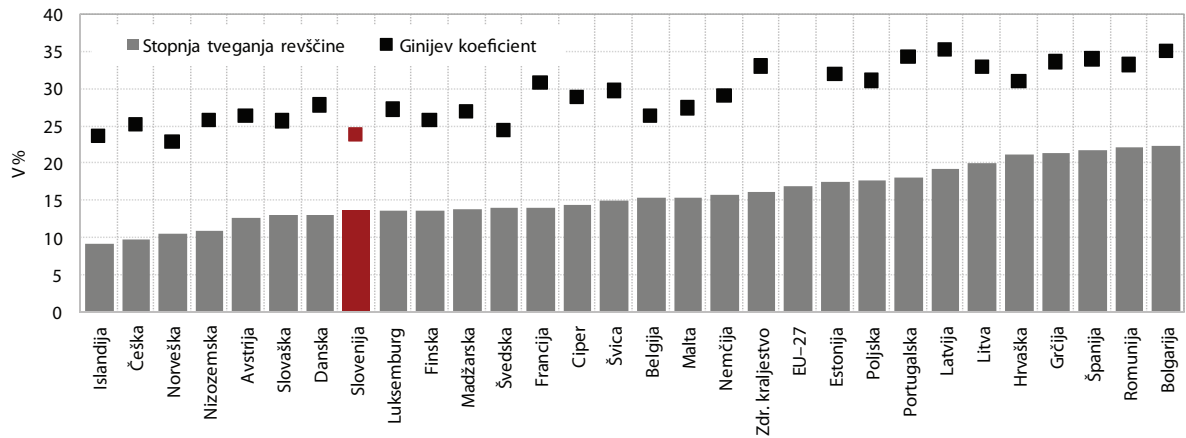
⁴ Od 1. januarja 2010 do 31. decembra 2010 je veljal Zakon o interventnih ukrepih zaradi gospodarske krize (ZIUZGK, Uradni list RS, št. 98/09), v katerem se je višina uskladitev transferjev posameznikom in gospodinjstvom zmanjšala za polovico.

Tabela: Izbrani kazalniki revščine in dohodkovne neenakosti, SLO in EU* (brez dohodkov v naravi), 2005–2011

		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stopnje tveganja revščine v %:								
po socialnih transferjih	SLO	12,2	11,6	11,5	12,3	11,3	12,7	13,6
	EU	16,4	16,5	16,5	16,4	16,3	16,4	16,9
pred socialnimi transferji*	SLO	25,9	24,2	23,1	23,0	22,0	24,2	24,2
	EU	25,9	26,1	25,8	25,2	25,1	25,9	26,1
ženske	SLO	13,7	12,9	12,9	13,6	12,8	14,1	15,0
	EU	17,0	17,2	17,3	17,4	17,1	17,0	17,6
moški	SLO	10,6	10,3	10,0	11,0	9,8	11,3	12,2
	EU	15,6	15,7	15,7	15,5	15,4	15,6	16,1
otroci, mlajši od 18 let	SLO	12,1	11,5	11,3	11,6	11,2	12,6	14,7
	EU	19,9	19,8	19,5	20,1	19,8	20,5	20,6
mladi (18-24) let	SLO	10,0	8,9	9,1	9,7	7,7	10,0	10,3
	EU	19,5	20,0	20,6	19,9	20,1	21,1	21,7
stari (65+ let)**	SLO	20,3	19,9	19,4	21,3	20,0	20,2	20,9
	EU	18,9	19,0	18,4	19,0	18,0	16,0	16,0
najemniki	SLO	25,9	21,9	25,7	25,2	22,0	27,6	29,8
	EU	22,7	22,7	24,8	25,5	25,4	25,7	26,4
samska oseba	SLO	44,0	42,4	39,2	41,9	43,4	38,5	40,0
	EU	23,8	23,9	25,2	26,1	25,8	25,1	25,7
enostarševska družina**	SLO	22,0	22,3	28,6	28,8	28,1	31,4	30,8
	EU	31,4	32,6	33,1	35,4	33,8	36,6	34,6
par z najmanj tremi vzdrževanimi otroki (velika družina)	SLO	16,6	15,2	15,2	11,3	15,7	13,6	18,2
	EU	25,9	25,9	25,6	25,8	25,7	25,8	24,8
Kazalniki dohodkovne neenakosti:								
Kvintilni količnik 80/20	SLO	3,4	3,4	3,3	3,4	3,2	3,4	3,5
	EU	5,0	4,9	5,0	5,0	4,9	5,0	5,1
Ginijev količnik	SLO	23,8	23,7	23,2	23,4	22,7	23,8	23,8
	EU	30,6	30,2	30,6	30,8	30,4	30,5	np

Vir: Eurostat Portal Page, 2012.
Opombe: *(25 držav) tehtano povprečje**pokojnine se upoštevajo kot dohodki iz dela, ***to statistično pomeni enostarševsko gospodinjstvo z vsaj enim vzdrževanim otrokom.
np – ni podatka.

Slika: Stopnja tveganja revščine in Ginijev koeficient v %, 2011

Vir: Eurostat Portal Page, 2012.